

**Виготовлення сучасних сувенірів та оберегів
за народними традиціями на заняттях
краєзнавчих гуртків**

Міністерство освіти і науки України

Харківська обласна державна адміністрація

Департамент освіти і науки

Комунальний заклад «Харківський обласний центр туризму, краєзнавства,
спорту та екскурсій учнівської молоді» Харківської обласної ради

**Виготовлення сучасних сувенірів та оберегів за народними традиціями
на заняттях краєзнавчих гуртків**

Харків

2025

Даний збірник представляє добірку авторських розробок окремих занять Калашникової Л.О., керівника народознавчого гуртка Комунального закладу «Харківський обласний центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді» Харківської обласної ради.

Народна творчість є невичерпним джерелом, мудрістю для художньо-естетичного, морального та духовного виховання дітей. Тому сучасна система виховання спрямована на формування розвиненої особистості, наділеної національною свідомістю, гідністю і прагненням зберегти й примножити національну культуру.

Дидактично обґрунтований зміст та ілюстративний візуальний ряд допоможе не тільки вивчити особливості виготовлення, а й самостійно створити оберіг, сувенір, способом вишивання, мотання та шиття. Це дасть дівчатам можливість у майбутньому створювати своїми руками затишок у власній домівці.

Матеріал посібника розраховано на вчителів художньої праці, керівників гуртків художньої творчості та всіх, хто цікавиться українськими традиціями рукоділля.

Розробник та упорядник: КАЛАШНИКОВА Лариса Олександрівна,
керівник гуртків КЗ «Харківський обласний
центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій
учнівської молоді» Харківської обласної ради

Відповідальна за випуск: РЕДІНА Валентина Андріївна, директор КЗ
«Харківський обласний центр туризму,
краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської
молоді» Харківської обласної ради

Зміст

Вступ	4
Розробки окремих народознавчих занять наступної тематики:	5
1.1 Виготовлення оберегу «Різдвяний янгол з восьмикутною зіркою» (лялька-мотанка)	5
1.2 Виготовлення вишивки-мініатюри «Великоднє яєчко»	11
1.3 Народні традиції вишивання. «Сувенірний рушничок»	18
1.4 Виготовлення сувеніру «Тюльпани для матусі»	25
1.5 Виготовлення сувеніру «Пес Патрон»	31
Висновки	38
Список рекомендованої літератури	39
Інтернет ресурси	40

ВСТУП

Одним із шляхів формування української національної ідентичності є проведення занять з народних ремесел. Метою проведення таких занять є виховання патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, їх збереження, як національних цінностей українського народу.

Організація занять різними видами декоративно-ужиткового мистецтва на базі закладів загальної середньої та позашкільної освіти ставить на меті навчання і виховання дітей, розвиток їх творчих здібностей.

Свята приносять в наше життя радість спілкування з рідними та близькими. Кожна господиня прикрашає свою домівку до прийдешніх свят. Створення святкового декору створює особливий настрій. В кожній родині готують святкові подарунки один одному. Особливо цінуються подарунки виготовлені власноруч, адже вони зберігають тепло та любов рідної або близької людини. В цій збірці автор ділиться своїми власними розробками виготовлених оберегів, сувенірів, декоративних прикрас до улюблених свят.

Напередодні Різдва починався цикл різдвяно-новорічних свят або святок, що тривав два тижні. Перше свято – Різдво Христове. За християнською вірою з цього часу починався відлік земного життя Ісуса Христа, Сина неба і землі, який прийшов у світ, щоб урятувати людей. Це релігійне свято є днем надії, символом позбавлення від гріхів. В цей час люди влаштовували різні обрядові ігри, вертепні вистави, колядували, щедрували. Найпоширенішим різдвяним сюжетом у нас є зображення янголів, які сповіщають про народження Ісуса. До різдвяно-новорічних свят пропонується заняття з виготовлення сувеніру «Різдвяний янгол з восьмикутною зіркою» (лялька-мотанка).

Святам весняного циклу присвячені заняття з виготовлення вишивки-мініатюри «Великоднє яєчко» та «Тюльпани для матусі».

Війна спонукала до виготовлення оберегів для наших захисників. Цьому присвячуються заняття з народних традицій вишивання: «Сувенірний рушничок» та сувенір «Пес Патрон». Виготовлення таких виробів для військових або під час благодійних акцій може стати важливою частиною виховання особистості.

У роботі використані схеми і фото автора, а також схеми з Інтернет-джерел [3].

**Тема: Виготовлення оберегу «Різдвяний янгол з восьмикутною зіркою»
(лялька-мотанка)**

Мета:

- Освітня: сформувати поняття оберегу, навчити вихованців технології поетапного виготовлення мотанки «Янгол» із символом української народної вишивки «восьмикутна зірка», пояснити його значення, сприяти розвитку пізнавальних інтересів.
- Виховна: сприяти шанобливому ставленню до народних традицій, заохочувати до відродження української вишивки; виховувати

повагу до української стародавньої культури, культурно-історичних традицій; розвивати усвідомлення власних процесів особистісного зростання.

- Розвивальна: корегувати творче мислення, увагу, зорову пам'ять, образне мислення, сприяти розвитку художнього смаку, творчого мислення;

Ключові слова: вишивка, мотиви-символи, хрестик, лялька-мотанка, оберег.

Обладнання, матеріали, наочність: вишитий оберег «Янгол», матеріали для вишивання, схема вишивки восьмикутної зірки.

Тип заняття: формування практичних вмінь та навичок.

Хід заняття

I. Організаційний момент.

Створення позитивного емоційного настрою учасників заняття.

II. Актуалізація опорних знань

Домашні обереги це те, що оточує нас із дитинства, до чого ми звикли. Вишитий рушник та вишита сорочка, ікона на покуті та хліб на столі, в'язка часнику та лялька-мотанка – все це наші обереги, історія нашого народу.

III. Мотивація навчальної діяльності учнів

Згідно з народними повір'ями, ляльки-обереги мають чарівні властивості: захищають людину від злих сил, лихого ока, притягують на себе хвороби і нещастя. Для її виготовлення не потрібно дорогих матеріалів та інструментів. Лялька-мотанка виконувала різні функції: захисну, лікувальну, обрядову, вона могла бути і магічним оберегом, і дитячою іграшкою.

Я пропоную вам створити різдвяного «Янгола» з вишитим мотивом-символом української народної вишивки «восьмикутна зірка». Восьмикутна, або восьмипроменева зірка - це поєднання жіночої та чоловічої сутності, що дає життя усьому. Цей символ називають Зіркою Богоматері і вишивають на іконах Діви Марії. Нагадаю вам, що узори вишивок були не лише простими

прикрасами, але й оберегами, які захищали від злих духів, хвороб, різних напастей.

Янголи в усіх релігіях вважаються надприродними істотами, посередниками між Богом і людьми. Вони охороняють кожного з нас. Тому ми так любимо дарувати янголят рідним, близьким та друзям, а також селити їх у своїх домівках.

Сьогодні на занятті ми ознайомимося з технологією вишивки восьмикутної зірки та технологією виготовлення оберегу різдвяного «Янгола –охоронця» у вигляді ляльки-мотанки. Сама назва «лялька-мотанка» походить від поняття «мотати», а загальний вигляд такої ляльки представляє собою фігурку, виготовлену з клаптиків тканини без голки та шиття. На самій ляльці ми нічого не ріжемо. Якщо ми на ляльці зав'язуємо вузлики, то їх повинно бути три. Якщо ви хочете прикрасити ляльку вишивкою, то вишиване оздоблення робиться заздалегідь, а потім вже використовується. Ляльку потрібно мотати за рухом сонця, щоб вона приносила щастя та удачу. Обличчя залишали порожнім, вважалося що тоді в ляльку не може «вселитися» злий дух.

Майстриня передавала ляльці свій настрій, думки та енергію. Важливо, що ляльку-оберіг створювали відразу цілком, тобто, майстрині не дозволялося відволікатися та переривати творчий процес. Мотанка символізувала життєву силу, зв'язок із родом та охорону дому.

IV. Технологія виготовлення оберегу «Різдвяний янгол з восьмикутною зіркою»

Інструктаж до практичної частини:

Виготовлення будь якого оберегу потребує серйозного підходу і дотримання певних традицій. При виготовленні оберегів варто дотримуватись правил наших предків:

- не виготовляти захист для себе, такі предмети не принесуть користі;

- не передавати свій оберіг іншій людині;
- пам'ятайте, що найкраще захистить оберіг, виготовлений з щирим бажанням та з доброї волі, адже в ньому закладена позитивна енергетика творця.

Часто ляльку-мотанку виготовляли з клаптиків тканини способом згортання, як створюють вироби в техніці орігамі. Створювали ляльку таким чином: брали квадратний клаптик тканини, 15х15 см й складали по діагоналі трикутник. Потім загинали правий і лівий кути до нижнього кута. Між утвореними частинами тканини (трикутниками) клали жмуток набивки з клаптиків тканини, вовни тощо і зав'язували нитками внизу, створюючи «голівку». Передня частина голови, тобто лице, повинно бути гладеньким, по – можливості без складок. Після цього розправляли складки тканини. «Крильця» зав'язували ниткою, та приєднували до тулуба.

Послідовність виконання оберегу можна прослідкувати за покроковими фото інструктивної картки.

Технологічна послідовність виготовлення оберегу «Різдвяний янгол з восьмикутною зіркою»

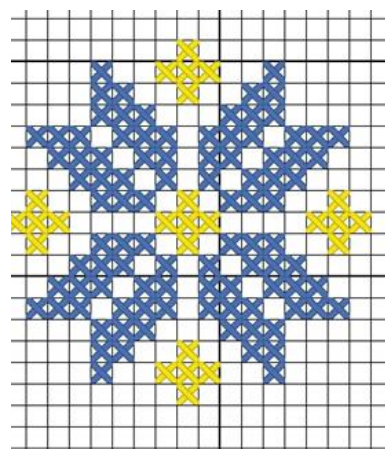
1. Ознайомлення з правилами техніки безпеки під час вишивання.
2. Виконання практичної роботи: користуючись схемою вишити косим хрестиком на тканині мотив «восьмикутна зірка»; сформувати з вишитого зразка голову та тулуб, додати крила.

Підготовка матеріалів:

- канва для вишивки Аїда №16 (для тулуба) – 15×15см;
- канва для вишивки Аїда №16 (для крилець) – 8×8см;
- наповнювач синтепух, або вата;
- нитки муліне синього та жовтого кольорів для вишивки,;
- голка для вишивки;
- дві нитки муліне синього кольору (для фіксації деталей) – 40см;
- білі нитки для шиття.

Інструктивна карта з виготовлення оберегу «Різдвяний янгол з восьмикутною зіркою»

1. Приготуйте заготовку для тулуба. В нижньому куті тканини вишийте восьмипроменеву зірку.

2. Обробіть краї заготовки мережкою «Прутик». Покладіть на середину синтепух, згорніть трикутником, сформуйте голівку. Голову фіксуємо синьою ниткою. Опустіть бокову складку донизу з однієї та з другої сторони. Складки, що утворилися, загніть одна на одну.

3. Сформуйте голову, зафіксуйте синьою ниткою.

4. Краї заготовки для крилець обробіть мережкою «Прутик», згорніть трикутником, протилежні кути підігніть всередину, зафіксуйте синьою ниткою та примотайте до тулуба.

5. На голові янгола голкою зафіксуйте нитку синього кольору, двічі обмотайте голову, зафіксуйте голкою з протилежного боку, зав'яжіть на вузлик, залиште вільними кінці ниток або зав'яжіть на вузлик.

6. Лялька-мотанка, оберіг Різдвяний «Янгол» готова!

V. Підсумок заняття

Узагальнюючи отримані знання на сьогоднішньому занятті, ми можемо сказати, що різновидів ляльок-мотанок є дуже багато і кожна має своє символічне призначення. Ми виготовили маленьку, кишенькову мотанку за простою технологією, але завдяки вишитому символу «восьмипроменева зірка» наділена добрими намірами і вона стала українським національним сувеніром, сакральним оберегом для своїх господарів, вишуканим подарунком для найвибагливіших поціновувачів мистецтва й усього прекрасного та ексклюзивного. Даруйте його людям на добро!

Тема: Виготовлення вишивки-мініатюри «Великоднє яєчко».

Мета:

- Освітня: навчити вишивати мініатюру «Великоднє яєчко» за мотивами великодніх мальованок ; ознайомити учнів з технологічними особливостями вишивання та оформлення великодньої прикраси.
- Виховна: зміцнювати бажання відроджувати традиції українського народу, виховувати повагу до української стародавньої культури, культурно-історичних традицій.

- Розвивальна: розширити навички роботи з різними матеріалами та використання різних технік шиття; сприяти розвитку художнього смаку, творчого мислення, естетичного смаку, працелюбності.

Ключові слова: Великдень, вишивка-мініатюра, хрестик, пінкіп.

Обладнання, матеріали, наочність: зразки вишитих великодніх прикрас, тканина для вишивки, голки, кольорові стрічки, нитки муліне, нитки для шиття, ножиці, картон, олівець, клей ПВА, синтепук, текстильний матеріал для оздоблення прикраси, інструктивні картки.

Тип заняття: формування практичних вмінь та навичок.

Хід заняття.

I. Організаційний момент.

Створення позитивного емоційного настрою учасників заняття.

II. Мотивація навчальної діяльності.

Великдень – одне з найголовніших і великих свят в ту пору, коли приходить весна і воскресає природа. За переконанням православних віруючих, Великдень пов'язаний з воскресінням Ісуса Христа, а отже символізує перемогу добра над злом і світла над пітьмою. Напередодні свята прибирають оселі, печуть паски, фарбують яйця, пишуть писанки, мальованки, роблять оригінальні великодні вироби для прикраси інтер'єру.

У наших предків яйце було символом весняного відродження природи, зародження життя, продовження роду. Фарбоване, розмальоване яйце вважалося оберегом. З писанок, крашанок розпочинався великодній сніданок у кожній українській оселі.

У сучасному мистецтві писанки виконуються у різноманітних техніках: дитячі писанки-мальованки; крашанки; крапанки; дряпанки; писанки класичні, виготовлені за допомогою воску і фарб; оздоблені бісером; виготовлені у техніці витинанки; аплікації серветками; в'язані; вишиті. Нові техніки виготовлення великодніх прикрас поєднуються з українськими традиціями і стануть чудовою окрасою вашого дому.

Я вам пропоную вишити великодні мініатюри за мотивами мальованок та оформити їх як «Писанки-пінкіпи».

Пінкіп (від англ. Pinkeer – голка) – це невеликий декоративний предмет у рукоділлі, який спочатку служив для зберігання шпильок, а зараз частіше використовується для оформлення вишивки у вигляді об'ємної подушечки, прикрашеної хрестиком або іншими видами вишивки. Їх роблять круглими, квадратними, ромбоподібними, наповнюють синтепоном та використовують як підвіски, прикраси для інтер'єру, або просто як милий елемент декору. Пінкіп складається з двох картонок, обтягнутих вишивкою з одного боку і тканиною з іншого, з'єднаних між собою стрічками.

«Мальованки» - це яйця розмальовані фарбою і пензликом. На мальованках малювали квіти, птахів, бджілок, людські постаті, а також відображали свята та інші події, пов'язані з пробудженням землі навесні та початком сільськогосподарських робіт.

Оригінальним і цінним подарунком рідним чи друзям на Великдень може бути ваш вишитий сувенір у вигляді пасхального яєчка!

III. Практична частина заняття. Технологія виготовлення вишивки-мініатюри та оформлення її у вигляді «Писанки-пінкіпу».

Інструктаж до практичної частини:

1. Ознайомлення з правилами техніки безпеки під час вишивання.
2. Виконання практичної роботи: користуючись схемою вишити косим хрестиком мотив на тканині.
3. Оформлення вишитої заготовки у вигляді «Писанки-пінкіпу».

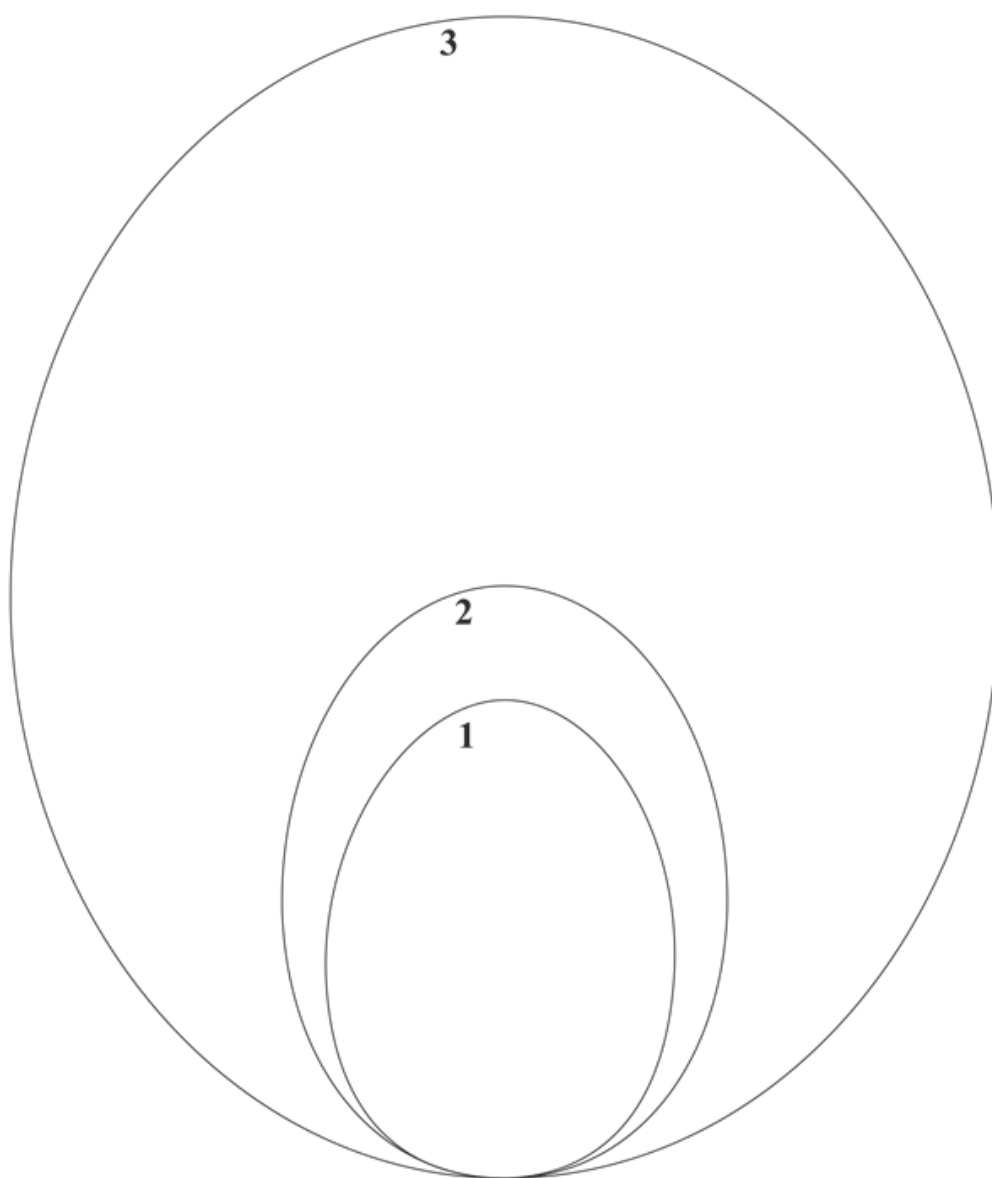
Підготовка матеріалів:

- тканина для вишивки каунт №14 10×12см;
- тканина для оздоблення в тон вишивки 12×15 см;
- синтепон;
- нитки для вишивання муліне, голка;
- нитки для шиття;
- дві деталі з картону по шаблону яйця.
- кольорова шовкова стрічка шириною 0,5 см довжиною 50 см.

Інструктивна карта з виготовлення вишивки мініатюри «Великоднє яєчко»

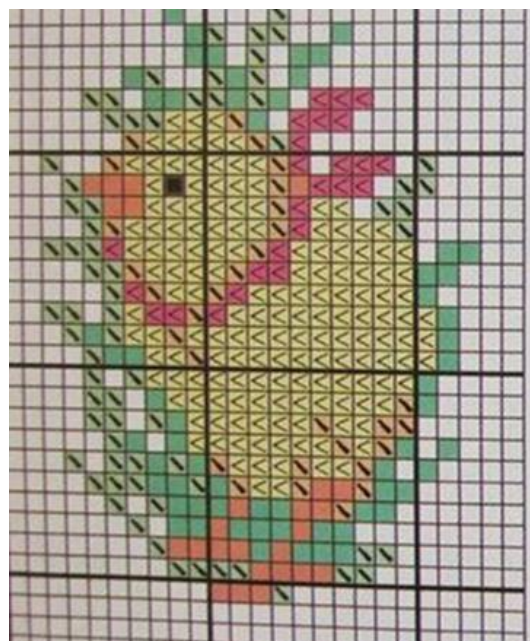
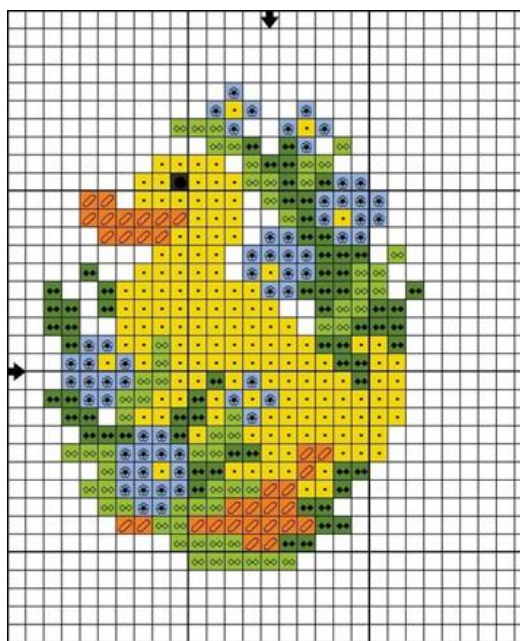
Викрійки для великодньої прикраси.

1. Деталь з картону для вишитого мотиву.
2. Деталь з картону для декорування тканиною.
3. Шаблон для розкрою тканини.

2. Схеми вишивки великодніх мініатюр

Для вишивання великодніх мініатюр в техніці «косий хрестик» пропонується декілька схем розміром 20х25 хрестиків: «курка», «писанка», «курча», «каченя».

3. Послідовність виготовлення великодньої прикраси

1. Вишийте обраний мотив за схемою. Края вишитої мініатюри зробіть округлими, обробіть клеєм ПВА. Приготуйте деталь №1. На неї покладіть синтепон, зверху прикладіть вишитий мотив, краї підігніть на зворотній бік, стягніть ниткою, складеною вдвоє.

2. Приготуйте текстильний матеріал в тон вишитого мотиву. Ножицями виріжте овал за шаблоном №3 та задекоруйте деталь №2, стягніть ниткою. Стрічку складіть навпіл та пришийте.

3. З'єднайте дві деталі разом за принципом «бутерброду» непомітними стібками. Вишивку можна прикрасити мереживом.

4. Великодня прикраса готова до свят!

IV. Підсумок заняття

Сьогодні ви ознайомилися з технологією виготовлення вишитих «Писанок-пінкіпів». Дізналися, що вишиті писанки радують не тільки в свято, а багато років поспіль. Ручна вишивка - копітка робота, що потребує певних знань і бажання займатися цим видом мистецтва. Оволодівши цими знаннями, ви створюватимете неповторну красу, яка наповнить ваше життя й життя оточуючих затишком, любов'ю і хорошим настроєм. За доброю традицією, обмінюйтеся писанками. Подаруйте людям добро, світло, радість.

Тема: Народні традиції вишивання. Сувенірний рушничок

Мета:

- Освітня: ознайомити із українськими народними традиціями вишивання рушника; вишивати сувенірні рушнички та оздоблювати їх українськими народними орнаментами.
- Виховна: виховувати інтерес до мистецтва свого народу, його історії, шанобливого ставлення до традицій національної вишивки, зміцнювати бажання відроджувати традиції народу, заохочувати до вишивання виробів.

- Розвивальна: сприяти розвитку художнього смаку, творчого мислення; прививати почуття міри, пропорції, кольорових сполучень, душевної чуйності; сприяти розвитку пізнавальних інтересів учнів.

Ключові слова: вишивка, орнамент, хрестик, рушничок.

Обладнання, матеріали, наочність: зразки вишитих рушників, рушник з українськими народними орнаментами та матеріали для вишивання, ножиці, схеми вишивок, інструкційні картки.

Тип заняття: формування умінь та навичок української вишивки.

Хід заняття

I. Організаційний момент.

Створення позитивного емоційного настрою учасників заняття.

II. Актуалізація опорних знань

Рушник - символ вірності, любові, долі, оберіг оселі. В усі часи вишитий рушник слугував оберегом. Він супроводжував людину протягом всього життя. Їх дбайливо оберігали, показували гостям, сусідам. Кожна дівчина повинна була вишити собі на посаг десятки рушників. Вишивали майже в кожній хаті. Кращі узори запозичувалися і передавалися із покоління в покоління.

III. Мотивація навчальної діяльності

У своїх вишивках українці відобразили потяг людини до краси, зв'язок з рідною природою. Особливої уваги надавали рушникам - старовинним оберегам дому, родини. У давнину рушник, вишитий відповідними візерунками-символами, був неодмінним атрибутом багатьох обрядів: з рушником приходили до породіллі вшанувати появу нової людини, зустрічали і проводжали дорогих гостей, справляли шлюбні обряди, проводжали в останню путь, прикрашали образи та накривали хліб на столі. Протягом багатьох віків у нашого народу вироблялися певні методи виконання орнаменту та використовувалися нитки різної кольорової гами для кожного регіону. В кожній родині зберігалося декілька рушників, які

відрізнялися за розмірами, способами вишивки, декоруванням та оздобленням.

Розміри традиційних українських рушників варіюються залежно від призначення. Маленькі шириною від 24 до 30 см і довжиною від 1,5 до 2,0 метрів; середні, ширина яких коливається від 32 до 45 см, довжина – від 2 до 3 м; великими завширшки 45-60 см і завдовжки 3-5 м. За винятком дуже маленьких і дуже великих рушників в усіх інших відношення довжини до ширини коливається в межах 6,6–8м, тобто в середньому наближається до щасливого магічного числа 7.

У вишивці рушників знайшли відображення орнаменти, пов'язані з образами добра, краси, захисту від усього злого на землі.

Сьогодні ми будемо вишивати маленький сувенірний рушничок довжиною 25 см, шириною 5,5 см. Орнамент ми будемо використовувати геометричний, нитки для вишивання беремо патріотичних кольорів: блакитний - колір неба, жовтий - символ місяця, зірок, врожаю.

Вишивання - це живе мистецтво, яке постійно розвивається. Вишивки створюються і в наш час різними швами, з цікавим поєднанням кольорових ниток. Сучасні вишивки в дечому відрізняються від старовинних за своєю технікою та підбором кольорів. Та вони, як і в давнину, так і сьогодні є окрасою нашого житла, декоративних прикрас та сувенірів.

IV. Технологічна послідовність виготовлення сувенірного рушничка.

Інструктаж до практичної частини:

Ознайомлення з правилами техніки безпеки під час вишивання.

В процесі вишивання дотримуйтесь таких правил:

1. Необхідно робити перерви на 5-7 хвилин через кожні 40-45 хвилин. Зробити розминку для очей: перевести погляд на інші предмети, поморгати частіше. Виконати прості вправи для тіла: походити, підняти руки перед собою, у верх, потягнутись.

2. При вишиванні бажано застилати коліна білою тканиною. Перед роботою старанно мити руки, щоб вишивана річ не забруднилась.

3. Сидіти при вишиванні старайтесь рівно, щоб спина не гнулась. Підбирайте зручні стільці.

4. Вишивати краще при денному освітленні, сидіти ближче до вікна. При денному освітленні менше втомлюються очі. Можна вишивати і при електричному освітленні, зараз є різні прилади для освітлення. Але нитки для вишивки раджу приготувати ще вдень, бо при електричному освітленні колір видається зовсім іншим.

Підготовка матеріалів:

- канва для вишивки Аїда №16 (25 см x 5,5 см)
- голка
- катушкові білі нитки
- нитки муліне синього та жовтого кольорів
- клей ПВА.

Послідовність виготовлення:

1. **Підготовка:** Відріжте тканину потрібного розміру. Розпочніть вишивку з нижнього правого кута, використовуючи блакитний та жовтий колір муліне, згідно зі схемою.

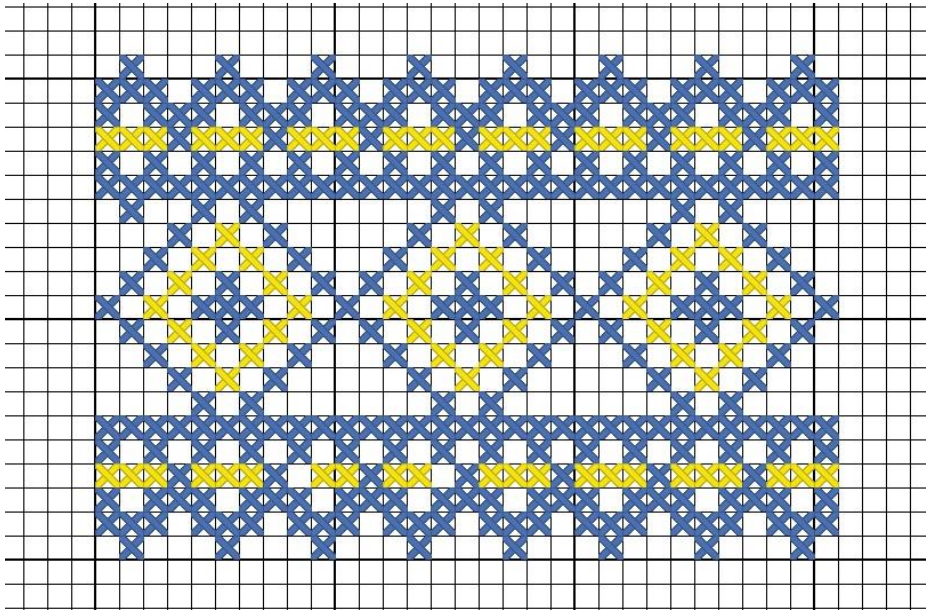
2. **Вишивка другого кута:** Потім перейдіть до верхнього лівого кута і вишійте там ідентичний орнамент.

3. **Підгинання країв:** Після завершення вишивки підігніть усі краї тканини на 0,5 см всередину.

4. **Оздоблення мережкою:** По нижньому краю рушничка з обох сторін виконайте мережку типу «Прутик», використовуючи білі нитки, для фінального оформлення.

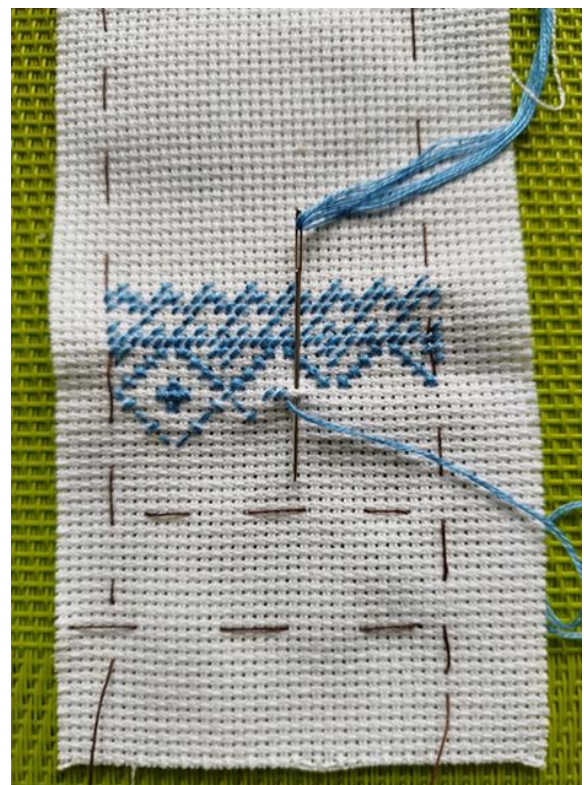
Інструктивна карта з виготовлення сувенірного рушничка

Схема орнаменту

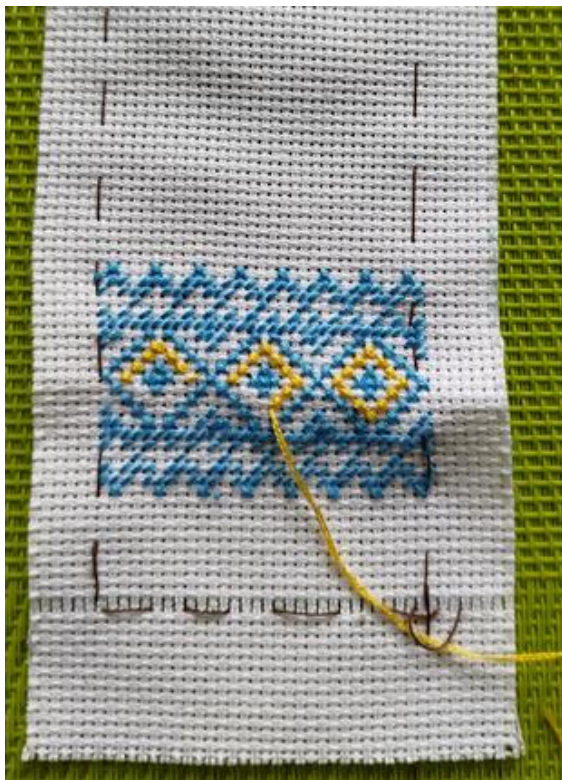

Технологічна послідовність виготовлення сувенірного рушничка

1. На тканині намічають розташування орнаменту, для закріплення краї рушничка обробляють клеєм ПВА. Починають вишивати з нижньої сторони.

2. Після того як закінчили вишивати орнамент ниткою синього кольору, почніть вишивати ниткою жовтого кольору.

3. Після того як вишили рушничок, обробіть нижній край мережкою «Прутик». Підшийте бокові сторони рушничка.

Приклади сувенірних рушничків

V. Підсумок заняття

Інтерактивна технологія «Мікрофон»

- Що ви сьогодні нового дізналися про рушники?
- Якого розміру використовувалися рушники у побуті українців ?
- Яке оздоблення мали святкові рушники?

Сьогодні ви вишивали свій перший рушничок за народними традиціями. Ви ознайомилися з технологією вишивання традиційних рушників. Я дякую вам за наполегливість та старанність у вишивці і маю надію, що отримані знання будуть вам у нагоді.

VI. Домашнє завдання

1. Обробіть верхній край рушничка мережкою «Прутик». Вишийте орнамент на лівій верхній стороні рушничка. Попрасуйте рушничок зі зворотної сторони через серветку. Ваш рушничок готовий!

Тема: Виготовлення сувеніру «Тюльпани для матусі»

Мета:

- Освітня: ознайомити учнів з загальними відомостями про сувеніри, їх призначенням та використанням; навчити виготовляти тюльпани за технологічною інструктивною картою, оформити вишуканий букет; дотриматися правил безпечної праці й організації робочого місця.
- Виховна: формувати вміння та навички самоконтролю та планування діяльності, виховувати повагу до жінки-матері.
- Розвивальна: корегувати розвиток фантазії, образного мислення, узагальнення вивченого матеріалу.

Ключові слова: сувенір, День матері, тюльпани.

Обладнання, матеріали, наочність: сувенір «Тюльпани», бавовняна тканина, матеріали для оформлення та оздоблення сувеніру, ножиці, нитки, голки, стрічки, клей, намистинки, трубочки для коктейлю, синтепон.

Тип заняття: формування практичних умінь та навичок з виготовлення сувеніру.

Хід заняття

I. Організаційний момент.

Створення позитивного емоційного настрою учасників заняття.

II. Актуалізація опорних знань

Сувенір (від французького слова - *souvenir* - подарунок на пам'ять) - пам'ятний предмет, пов'язаний з перебуванням в тому чи іншому місці (країні, місті, історичному місці, на виставці) або з яких-небудь пам'ятних подій. У більшості випадків – це вироби декоративно-прикладного мистецтва та художньої промисловості.

Сувеніри виготовляють з різних матеріалів: глини, тканини, паперу, ниток, скла, деревини, металів, каменю, пластиків тощо. До сувенірів слід відносити вироби з чітко визначеними ознаками - оригінальні, художньо оформлені, що відображають місцеві особливості, визначні події, пам'ятні дати, досягнення вітчизняної науки, культури, мистецтва, спорту. Тим самим сувеніри виконують пізнавальну роль, сприяють взаєморозумінню.

III. Мотивація навчальної діяльності вихованців

На Україні офіційно День матері почали святкувати з 2000 року. Саме тоді було прийнято рішення вітати наших матусь у другу неділю травня. Але ідея виникла набагато раніше. У 1928 році Союз українок Канади вирішив вшанувати найрідніших мам. Отже, перший День матері святкували українці, та не в Україні. Але вже наступного року дійство відбулося у Львові, і знову ініціатором стала жінка – редактор тижневика "Жіноча доля" Олена. Того ж року "Союз українок" посприяв поширенню свята по всій Західній Україні. Під їх патронатом різноманітні молодіжні та культурні організації влаштовували гучні дійства, аби вшанувати найрідніших матусь. З приходом радянської влади День матері заборонила влада. Його не святкували впродовж майже 50 років. Коли Україна нарешті здобула незалежність,

громадські організації, серед яких був той самий "Союз українок", повернули свято українцям. День матері - це день, коли ми можемо подякувати нашим мамам за усе те добре, що вони для нас зробили, за їх самопожертву і любов.

Сьогодні я пропоную виготовити букет тюльпанів і зробити приємний подарунок своїм мамам чи бабусям. Цей подарунок несе в собі часточку душі дарувальника, зберігає його думки і світлі почуття. Ніколи не забувайте, що подарунки й сувеніри дуже радують не тільки тих, кому їх дарують, але й тих, хто дарує.

Для виготовлення ми будемо використовувати різні текстильні матеріали з натуральних та штучних хімічних волокон, а також нам знадобляться оздоблювальні матеріали: стрічки, мережива, намистини.

ІV. Технологічна послідовність виготовлення сувеніру «Тюльпани для матусі».

1. Ознайомлення з правилами техніки безпеки під час пошиття елементів сувеніру.

2. Виконання практичної роботи: пошиття елементів сувеніру, оформлення та оздоблення виробу.

Підготовка матеріалів:

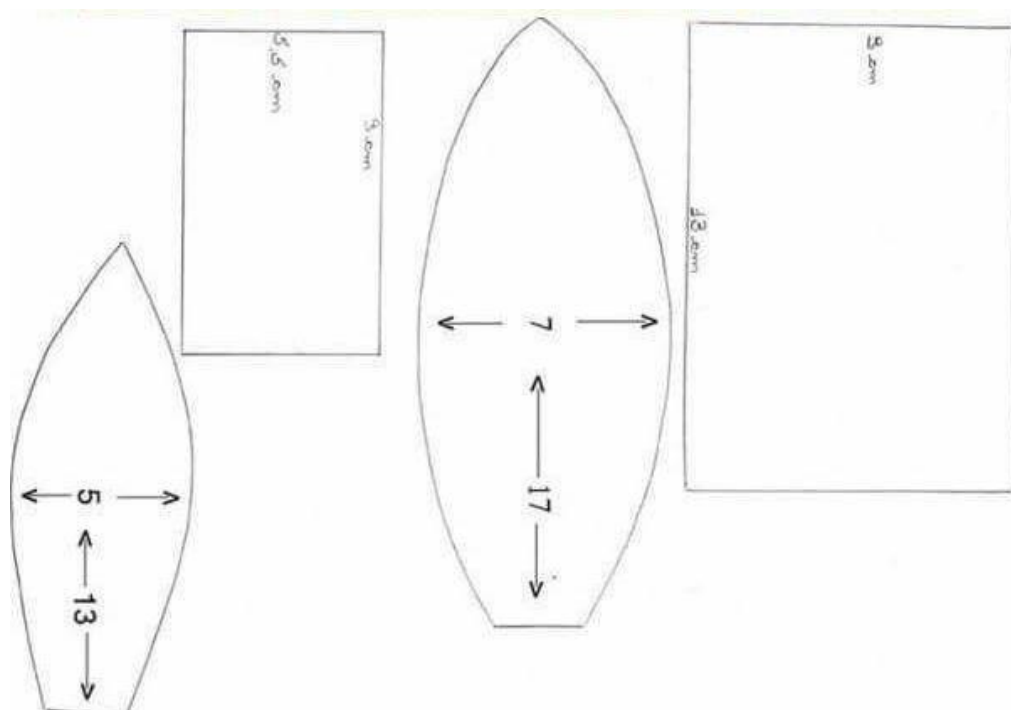
- прямокутники різнокольорової бавовняної тканини для тюльпанів – 10×6,5см;
- прямокутники зеленої тканини для листя – 17×7см;
- прямокутники зеленої тканини для стебла – 18×4см;
- тканина креп-сатин для оформлення букету – коло діаметром 35 см;
- клейовий флізелін;
- намистинки;
- стрічки для оздоблення;
- нитки для шиття, голка;
- трубочки для коктейлю;
- підставка для букету: на круглу пластикову кришку термопістолетом приєднати обрізану молочну пляшку;
- синтепух;
- скотч.

Інструктивна карта з виготовлення сувеніру «Тюльпани для матусі»

1. Заготовку для тюльпана складіть навпіл, прошийте швом «назад голку» по боковому зрізу, деталь виверніть на лицьову сторону. З нижньої сторони зберіть на нитку. Зверху з'єднайте сторони тюльпана, зафіксуйте ниткою. Пришийте намистину.

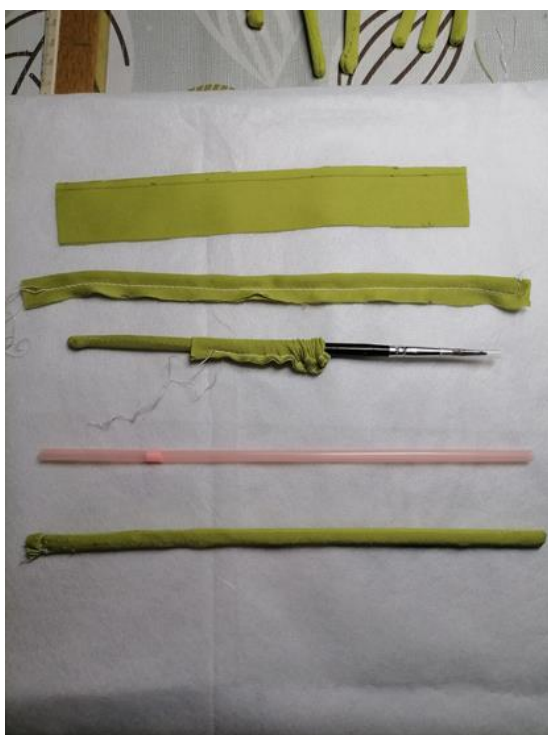

2. Виріжте 2 деталі листя за шаблоном. Складіть лицьовими сторонами всередину, додайте клейовий флізелін. Прошийте швом «назад голку» по контурам листочка. Виверніть, відпрасуйте.

3. Деталь для стебла прошийте по довжині, виверніть, та вставте трубочку для коктейлю. До стебла прикріпіть бутон тюльпану, пришийте листочок.

4. Приготуйте підставку для квітів. Декілька тюльпанів об'єднайте в букет, зафіксуйте скотчем. Підставку обгорніть синтепоном. Приготуйте тканину для оздоблення. Від краю заготовки відступіть 5 см, прокладіть великі стіжочки швом «уперед голкою». Підставку з квітами поставте в центр тканини, затягніть ниточки. Поверх шва зав'яжіть яскраву стрічку.

5. Ваш сувенір для матусі готовий!

V. Підсумок заняття

Інтерактивна технологія «Мікрофон»

- Що ми сьогодні робили?
- Які можуть бути сувеніри?
- З яких матеріалів можна виготовляти виріб?
- Для чого виготовляли сувенір?

Отримані знання надали вам змогу створити оригінальний і неповторний сувенір ручної роботи, який буде гарною прикрасою для інтер'єру. Своєрідність виробу полягає у виборі тканини, кольору нитки та в поєднанні видів оздоблення. Такий сувенір може бути окрасою домівки, атрибутом кабінету трудового навчання, важливим предметом для кожної господині.

Тема: Виготовлення сувеніру «Пес Патрон»

Мета:

- Освітня: сформувати поняття оберегу, навчити виготовляти вишитий виріб згідно зі схемою; формувати уміння і навички художнього оформлення виробів з використанням фетру.
- Виховна: сформувати в учнів почуття патріотизму, поглибити військово-патріотичні знання; зміцнювати бажання відроджувати традиції народу, заохочувати до вишивання виробів; розвивати вміння виготовляти

обереги для воїнів-захисників, для членів родини й близьких людей; корегувати творче мислення, увагу, мотивувати дітей до милосердя та волонтерської діяльності; виховувати повагу до українських культурно-історичних традицій; виховувати бажання творчо працювати.

- Розвивальна: розширити навички роботи з різними матеріалами; сприяти розвитку пізнавальних інтересів учнів; розвивати практичні вміння з виконання ручних швів; образне мислення, сприяти розвитку художнього смаку, творчого мислення;

Ключові слова: вишивка, оберіг, хрестик, пес Патрон.

Обладнання, матеріали, наочність: вишитий оберіг «Пес Патрон», матеріали для вишивання, схема анімалістичної вишивки.

Тип заняття: формування практичних вмінь та навичок з виготовлення сувеніру «Пес Патрон».

Хід заняття

I. Організаційний момент.

Створення позитивного емоційного настрою учасників заняття.

II. Актуалізація опорних знань.

Вишивка – це один із найдавніших та найпоширеніших видів народної творчості. Прагнення прикрасити свій одяг, свій дім завжди було властиве людині. За допомогою вишивки звичайний шматок полотна перетворюється у витвір мистецтва.

Сувенір – це річ, яка нагадує про якусь подію, подорож.

Анімалістичні вишивки – це візерунки з зображеннями тварин на тканині, які використовуються для декору одягу та предметів побуту, існують як в традиційних, так і в сучасних стилях, і можуть нести символічне значення, хоча конкретне значення залежить від культури та регіону.

III. Мотивація навчальної діяльності вихованців

Сьогодні ми виготовимо сувенір з анімалістичною вишивкою «Пес Патрон». Під час війни поруч з нашими воїнами стають на захист чотирилапі

помічники. Серед тварин, які вірно служать нашим захисникам, є собака породи Джек-рассел-тер'єр, який допомагає нашим військовим розмінувати нашу землю. Пес Патрон — український собака-винюхувач вибухівки, талісман Державної служби з надзвичайних ситуацій, який здобув велику популярність за часів повномасштабної російсько-української війни.

Пес Патрон отримав титул «Пса Доброї Волі» від UNICEF за допомогу дітям та молоді. Він не лише захищає їх від мін, а й допомагає підтримувати ментальне здоров'я. Цей песик викликає багато позитивних емоцій, тому діти його вишивати будуть із задоволенням. Оформити вишивку можна як і у звичайну рамку, так і у фетрову. На нашому занятті ми розглянемо варіант оформлення вишивки у фетровій рамці.

IV. Технологічна послідовність виготовлення .

Інструктаж до практичної частини:

1. Ознайомлення з правилами техніки безпеки під час вишивання.
2. Виконання практичної роботи: користуючись схемою вишити косим хрестиком анімалістичний сюжет на тканині .
3. Оформлення виробу з використанням фетру.

Для вишивання оберегу використовуйте білу канву каунт №14.

Підготовка матеріалів:

- тканина для вишивки 15×15см;
- нитки для вишивки муліне , голка;
- фетр для оформлення вишитого сюжету;
- стрічка шовкова 10см;
- флізелін білого кольору 15×15см;

Інструктивна карта з виготовлення вишивки- сувеніру «Пес Патрон»

Шаблон для виготовлення сувеніру

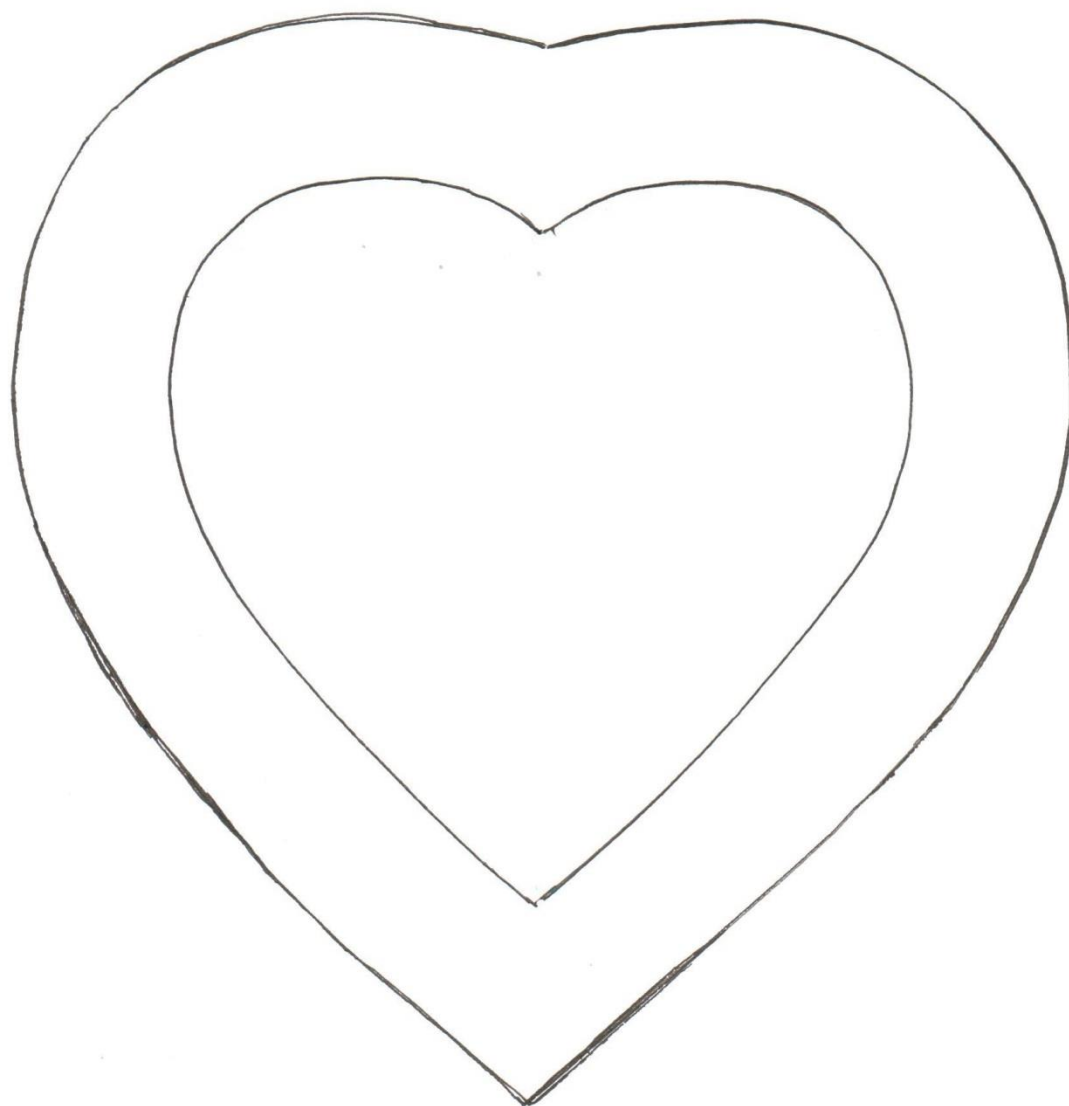

Схема вишивки «Пес Патрон»

Ключ до схеми вишивки «Пес Патрон» з номерами ниток фірми DMC

		2	DMC 169
		2	DMC 307
		2	DMC 310
		2	DMC 415
		2	DMC 610
		2	DMC 677
		2	DMC 762
		2	DMC 798
		2	DMC 3828
		2	DMC B5200

Технологічна послідовність виготовлення сувеніру «Пес Патрон»

1. Вишийте обраний сюжет за схемою. Вишивку продублюйте флізеліном.

2. Виріжте акуратно дві деталі з фетру по контуру шаблонів. Одну з отвором, а другу суцільну. Деталь з отвором прикладіть на вишитий сюжет. Акуратно пришивайте фетрову деталь до вишивки швом «назад голку». Зі зворотної сторони пришийте петлю непомітними стібками.

4. З'єднайте обидві деталі сувеніру, сумістіть зрізи та сколіть шпильками. Зшийте їх швом «назад голку» короткими стіжками.

Виготовлений сувенір можна використовувати як сувенір-підвіску або ялинкову прикрасу.

V. Підсумок заняття

Інтерактивна технологія «Мікрофон»

- Що ми сьогодні робили?
- Які тварини стають на захист України поруч з українськими воїнами?
- Що ви дізналися про відомого Пса Патрона?
- З яких матеріалів можна виготовляти виріб?
- Для чого виготовляли сувенір?

Виготовлений сувенір-сердечко з таким талісманом стане незабутнім подарунком для близьких, рідних Вам людей. Творіть з душею!

Висновки

Досвід застосування творчих завдань на заняттях гуртка дозволяє зробити наступні висновки:

1. Розвиток креативного мислення. Коли діти створюють щось нове - ляльку-мотанку, текстильну іграшку, оберіг, вони навчаються мислити креативно та шукати оригінальні рішення.

2. Підвищення самооцінки та впевненості в собі. Коли діти бачать, що вони здатні створити щось унікальне своїми руками, це додає їм впевненості в собі. Це особливо важливо в умовах освітнього середовища, де діти часто зіштовхуються з критикою або порівнянням з однолітками.

3. Зниження стресу та поліпшення емоційного стану. Творчі завдання є чудовим способом розслабитися та зняти стрес. Занурення у творчий процес допомагає дітям відволіктися від щоденних турбот і тривоги, зосередитися на приємних емоціях та самовираженні.

4. Розвиток навичок роботи в команді. Під час спільної творчої роботи учні вчаться взаємодіяти, ділитися ідеями та допомагати один одному. Уміння працювати разом допомагає дітям успішно виконувати проєкти та досягати кращих результатів у навчанні.

5. Підтримка інтересу до навчальних предметів. Творчі завдання можуть також слугувати містком між навчальними предметами та реальним життям. Наприклад, завдання з декоративно-ужиткового мистецтва можуть поглибити знання з історії та образотворчого мистецтва. Це допомагає дітям побачити, як отримані знання застосовуються на практиці, що робить навчання більш цікавим та змістовним.

6. Концентрації уваги. У процесі творчої роботи учні вчаться концентрувати увагу на завданні. Для створення якісного виробу потрібні терпіння, зосередженість та здатність довести справу до кінця. Творчі завдання допомагають розвивати ці навички у невимушеній та цікавій формі.

Народна іграшка, покладена в основу різних видів діяльності, повинна знайти більш широке застосування в роботі з дітьми.

Заняття з виготовлення оберегів та сучасних сувенірів дозволяє формувати навички роботи з різними матеріалами, формувати у дітей творче мислення, удосконалювати конструктивні здібності, розвивати фантазію, винахідливість. Дитина сприймає виготовлений оберег, сувенір як витвір мистецтва, що сприяє її духовному збагаченню.

Педагоги освітніх закладів покликані навчати дітей цінувати речі, вироблені руками рідних та близьких, поважати творців народної творчості, залучати дітей до культурних надбань і творчої спадщини нації. У дітей необхідно сформувати вміння впізнавати витвори народних майстрів, розуміти їх призначення, роль, особливості використання.

Список рекомендованої літератури:

1. Босий О. Г. Священне ремесло Мокоші. Традиційна жіноча ритуальна символіка українців: етнографічне дослідження / О.Г. Босий; інститут етнології, фольклору та мистецтвознавства ім. М.Т. Рильського НАН України – Вінниця: ФОП Рогальська І.О., 2011 – 212 с.
2. Вербицька З. Народні ремесла: Посіб.-Тернопіль-Х.: Ранок, 2009 – 132с
3. Воропай О. Звичаї нашого народу. - К.: Оберіг, 1993. - 589с.
4. Кононенко Олексій Анатолійович. Українська міфологія. Зброя, ритуали, обереги / О. А. Кононенко. - Харків : Фоліо, 2020. - 126 с.
5. Культура і побут населення України: Навчальний посібник. В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко. – Київ: Либідь, 1993 – 284с.
6. Лозко Г. С. Коло Свароже: Відродження традиції / Г. С. Лозко. – К.: Укр. письменник, 2004. – 222 с.
7. Лукашенко Тетяна. Українські обереги своїми руками / Т. Лукашенко. - Харків : Віват ; Аргумент принт, 2015. - 224 с.
8. Люба моя Україна. Свята, традиції, звичаї, обряди, прикмети та повір'я українського народу / [упоряд.] М. Н. Шкода. - Київ : Кристал Бук,

2016. - 543 с. : іл. - (Українознавство: історія, традиції, свята, народна мудрість).

9. Найдено О. С. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості: [історико-етнографічний просібник]. — К.: АртЕк, 1999 — 240с.

10. Селівачов М. Р. Україна, держава: народне декоративно-вжиткове мистецтво: Писанкарство // Енциклопедія історії України: Україна—Українці. Кн. 1 / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. — К.: В-во «Наукова думка», 2018. — 608 с.

11. Українські народні свята та звичаї. [Упор. В.К. Сапіга] - К. 1993.- 110с.

12. Українські традиції і звичаї : для дітей середнього шкільного віку / В. М. Скляренко, А. С. Шуклінова, В. В. Сядро. – Харків: Фоліо, 2008. – 318 с. – (Дитяча енциклопедія).

Інтернет ресурси

1. Обробка краю (підгин, рубцювання) мережкою високий прутик
<https://www.youtube.com/watch?v=Q1QgNQ6QjB4>
2. Обробка краю рушника. Бахрома.
<https://www.youtube.com/watch?v=FI2MQCERQQw>
3. Неймовірна збірка патріотичних схем та орнаментів
<https://www.facebook.com/groups/shemydlavyshivanok/posts/3203079116672631/>
4. Текстильні тюльпани.
https://www.youtube.com/watch?v=YfW_g0xjsM8